

DRØMMEN OM ET BEDRE LIV I DANMARK

- EN UNDERSØGELSE BLANDT UNGE GRØNLÆNDERE I KØBENHAVNS UDSATTEMILJØ

Graffiti på Sundholm, 2018

BAGGRUND FOR UNDERSØGELSEN

Fagfolk har i de seneste år observeret en øget tilgang af unge udsatte grønlændere i København. Generelt vurderes denne gruppe at være: dårligt forberedt på hvilke vilkår, der venter dem i Danmark, flygtige i kontakten til diverse tilbud og for manges vedkommende svære at opbygge en relation til. Vi oplever, at gruppen af udsatte unge grønlændere har ændret sig. Denne gruppe vurderes nu som mere kaotiske, mere aggressive og betydeligt dårligere til dansk i forhold til tidligere. Det gør gruppen generelt vanskelig at hjælpe. Vi ved meget lidt om deres situation, men ser med bekymring på situationens udvikling.

På baggrund af dette har vi valgt at iværksætte en ungeundersøgelse for at få et bedre overblik over gruppen i forhold til konkrete initiativer i fremtiden.

Bag initiativet til og udførelsen af spørgeskemaundersøgelsen står *Samarbejdsforum*, der er en netværksgruppe, som blev dannet efter arbejdet med *Strategien for Udsatte Grønlændere 2013-2016*. *Samarbejdsforum* består af ca. 50 fagfolk fra både kommunale og NGO-tilbud, der til daglig arbejder med udsatte grønlændere i København.

Interviewene i undersøgelsen er foretaget af de socialarbejdere, der er med i netværksgruppen Samarbejdsforum. Data er forarbejdet og analyseret af Mille Schiermacher og Lykke Dahl Lauridsen fra Det Grønlandske Hus, København. Denne artikel, som formidler resultaterne af undersøgelsen, er skrevet af Mille Schiermacher.

DE MEDVIRKENDE

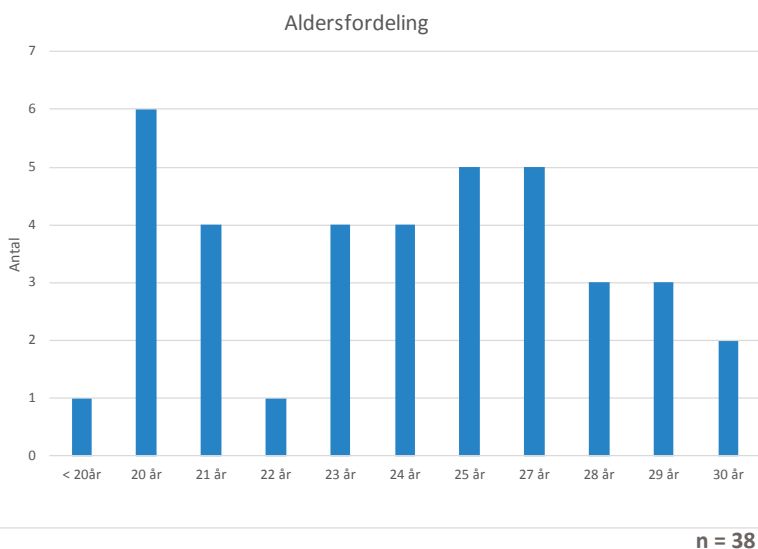
Undersøgelsen blev foretaget over 12 måneder fra 1. maj 2017- 1. maj 2018. Den rummer besvarelser fra 43 grønlændere i alderen 18-30 år, der befinder sig i udsatte-miljøer i København. Da spørgeskemaet var på dansk, var det kun en del af målgruppen, der var i stand til at forholde sig til det.¹ De medvirkende i undersøgelsen vil i denne forbindelse blive omtalt som de unge.

Det er ikke samtlige spørgsmål i spørgeskemaet, der er udfyldt af alle. Derfor vil der i nogle af svarene og graferne indgå færre besvarelser end fra 43 personer. Dog er der kun brugt data, hvor der har været besvarelser nok til, at vi har vurderet det som repræsentativt for gruppen. Undersøgelsen har til formål at give et bedre indblik i de unge udsatte grønlænderes udfordringer, behov og ønsker for deres liv.

Spørgeskemaet har bidraget med både kvalitative og kvantitative data. De kvalitative data bruges såvel som citater, der underbygger og uddyber tallene i undersøgelsen og implicit i denne rapportes konklusion og anbefalinger.

KØN OG ALDERSFORDELING

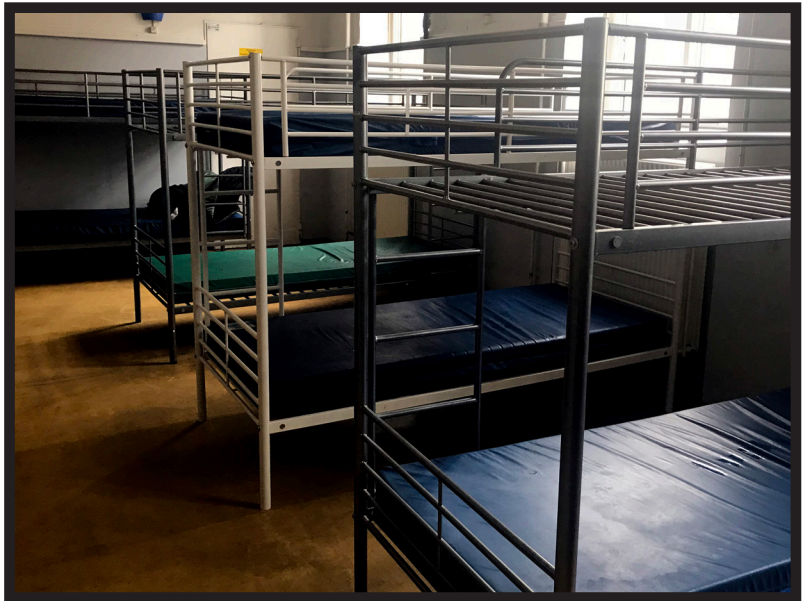
18 kvinder og 25 mænd har deltaget i undersøgelsen, hvilket svarer til en fordeling på 42 procent kvinder og 58 procent mænd. 47 procent er under 25 år, og 53 procent er mellem 25 og 30 år.

¹ Spørgeskemaet har været på dansk af logistiske årsager, da de socialarbejdere, der har indsamlet data gennem interview, er dansktalende.

MØDET MED DANMARK

Besvarelserne peger på et meget begrænset forhåndskendskab til de reelle muligheder for at opsøge hjælp i Danmark. Enkelte svarer, at de kender en bydel eller har hørt om et herberg. De unge er i stort set samtlige tilfælde taget til Danmark uden at planlægge, hvordan de skal klare sig, men bare med en drøm om, at noget i deres liv skal blive anderledes. Besvarelserne viser, at mange ikke har sikret sig i forhold til bolig eller forsørgelsesgrundlag og derfor havner i et miljø, hvor det ofte kun går ned ad bakke. I nedenstående eksempel oplyser en mand at have haft både arbejde og bolig i Grønland, men han tog alligevel til Danmark og overnattede fra første nat på Sundholm.

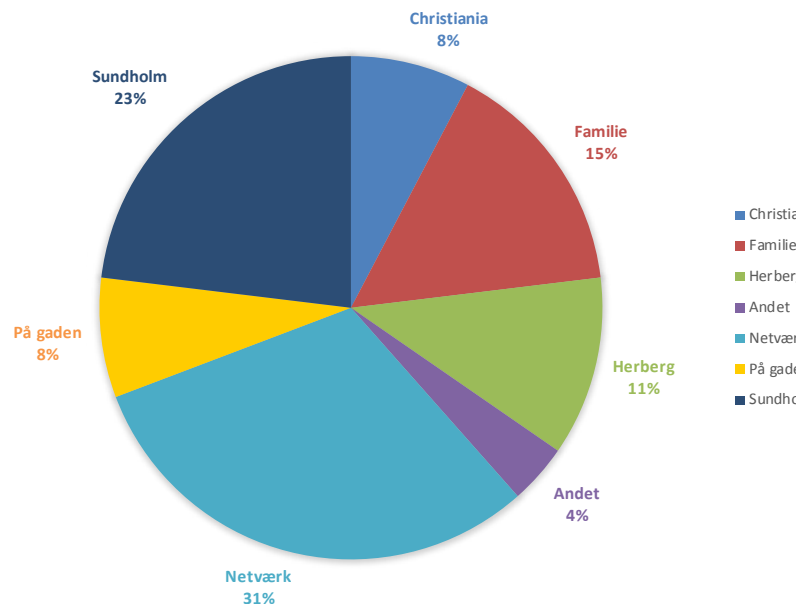
*”Købte rejse for sidste penge, intet familie- eller netværk i Danmark og ingen steder at sove. Ville prøve noget nyt og nye venner.”
(Mand, 24 år)*

Halvdelen af de unge har sovet hos bekendte den første nat. Her tegner der sig et billede af, at kvinderne dobbelt så ofte som mændene har benyttet sig af familie eller andet netværk til at overnatte hos første nat i København. Den anden halvdel har sovet på diverse overnatningstilbud eller på gaden.

En femtedel oplyser at have overnattet på Herbergcenteret Sundholm den første nat. En sjettedel svarer, at de har sovet på gaden eller på Christiania. Denne sjettedel er alle mænd. Således beretter én af de unge mænd om at have sovet sin første nat hen over et bord på Christiania. Dette stemmer overens med flere observationer hos fagfolk, hvor de unge har festet, til de er gået omkuld, og eksempelvis har sovet i trappeopgangen i Stjerneskipet på Christiania.

Besvarelserne i undersøgelsen viser, at lige under 1/3 af de unge som det første søger mod Christiania og Sundholm. De opsøger derved umiddelbart efter deres ankomst udsatte-miljøer med massivt brug af rusmidler. Endvidere svarer 70 procent, at deres forbrug af rusmidler er øget, siden de kom til Danmark.

HVOR DE UNGE HAR OVERNATTET FØRSTE NAT I DANMARK

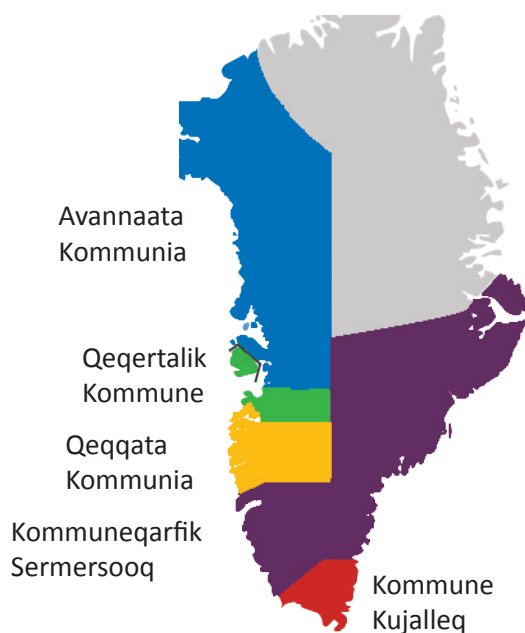

n = 26

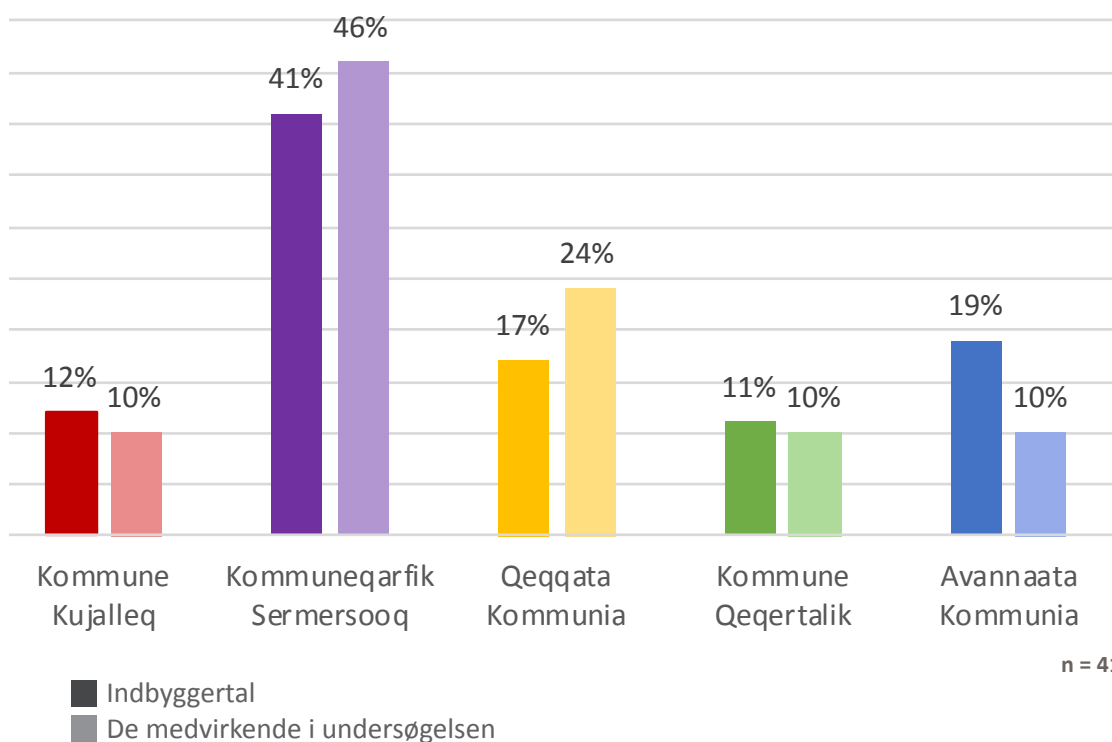

BAGGRUNDEN I GRØNLAND

Antalsmæssigt kommer de fleste i undersøgelsen fra Kommuneqarfik Sermersooq, størstedelen fra Nuuk, som alene står for 27 procent. At Nuuk står for en så stor andel, kan hænge sammen med at dem, der stammer fra Nuuk, ofte er bedre til dansk og derfor har haft bedre forudsætning for at besvare spørgeskemaet. Set i forhold til indbyggertallet er den højeste forekomst per indbygger i Qeqqata Kommunia.

Hvilke kommuner kommer de unge fra

ØPVÆKST OG SKOLEGANG

Halvdelen af de medvirkende fortæller, at de er opvokset hos deres forældre. De resterende enten hos anden familie eller i pleje. En tredjedel har været anbragt i pleje i løbet af deres opvækst.

Langt størstedelen har afsluttet folkeskolen. Dog viser besvarelsene i denne undersøgelse en tendens til, at dem, der har været anbragt i pleje, i højere grad ikke har gennemført folkeskolen, end dem der er opvokset hos forældre. Dette er en fordeling, der gentager sig i resten af uddannelsessystemet.

Halvdelen har påbegyndt gymnasiet eller anden form for uddannelse. Ønsket om en uddannelse er et gennemgående tema, som de unge italesætter i deres besvarelser i undersøgelsen.

GRUNDE TIL AT REJSE

De unge giver forskellige begrundelser for at være rejst til Danmark. Begrundelserne kan overordnet deles op i følgende kategorier:

Håb om en ny start - *"Vil have et ordentligt liv" (Kvinde, 25 år)*

Ønsket om en uddannelse - *"Vil gerne søge uddannelse som slagter" (Mand, 26 år)*

Familieforhold - *"Biologisk mor flyttede til Danmark, blev flyttet frem og tilbage. Tog til Danmark da familieplejen ophørte" (Kvinde, 23 år)*

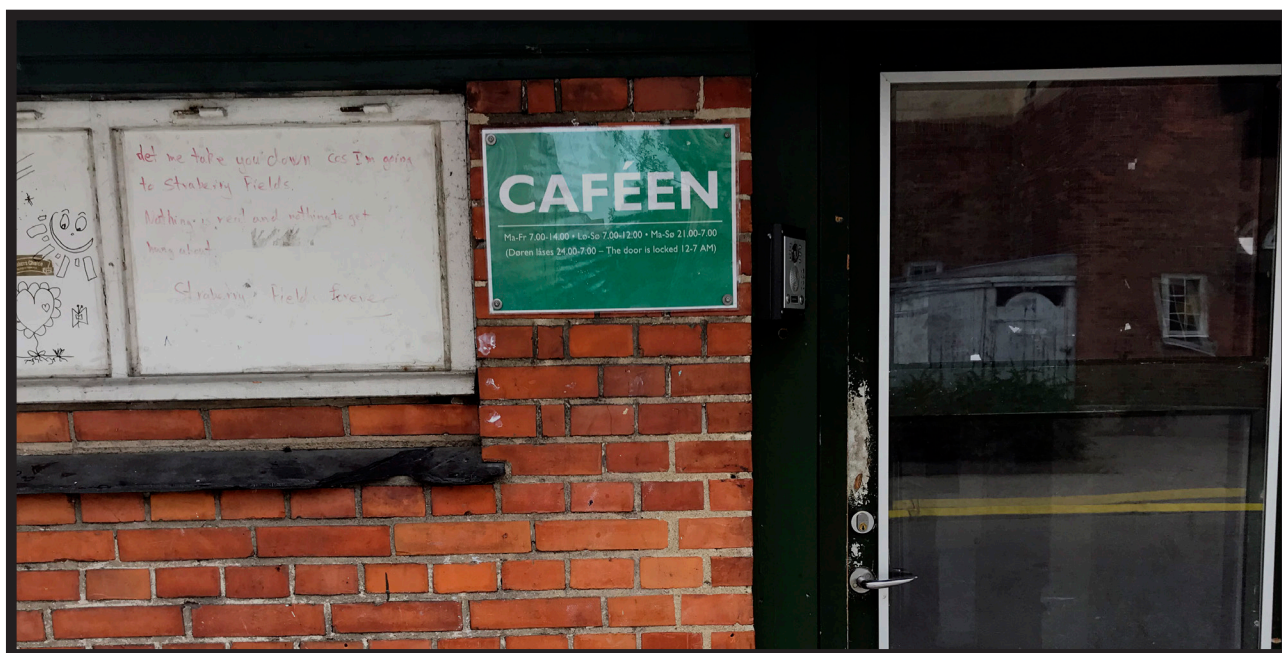
Forhold eller brud med partner - *"Gået fra kæreste. Så ikke noget sted at bo – så nedtur i ca. 4 måneder" (Mand, 21 år)*

Manglende bolig - *"Ingen steder at bo i Grønland" (Mand, 27 år)*

Behov for at komme væk - *"Flyttede fra familie som havde forgrebet sig seksuelt" (Kvinde, 21 år)*

I mange tilfælde er der sammenfald mellem flere af de ovennævnte grunde, som eksempelvis denne mand.

"Ville væk fra Det kriminelle miljø i Grønland, hvor jeg solgte hash. Kæresteproblemer". (Mand, 21 år)

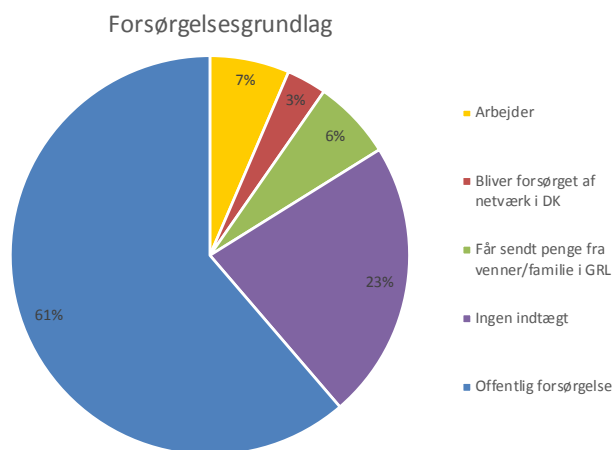

Sundholm, 2018

LIVET I KØBENHAVN

Af besvarelserne fremgår det, at halvdelen af de unge har været i Danmark i mere end 3 år. Dette viser, at de unge opholder sig i en længere periode i udsatte-miljøet. 67 procent af de 20-23-årige har været i Danmark 3 år eller mere, således er de i en ung alder allerede "veteraner" i udsatte-miljøet.

"Kom til Danmark i 2011. Har boet på forskellige herberger siden ankomsten til Danmark. Forsat hjemløs" (Kvinde, 29 år)

n = 31

FORSØRGELSESGRUNDLAG

Over halvdelen er på offentlig forsørgelse. Mere end en tredjedel har ikke nogen indtægt og dermed ikke noget forsørgelsesgrundlag. Af disse personer uden indtægt har halvdelen været i Danmark længere end 1 år.

"Opsøger gratis spisesteder plus gode venner" (Mand, 26 år)

73 procent af dem, der modtager kontanthjælp, har været i Danmark mere end 3 år.

RUSMIDLER OG HELBRED

Den mest udbredte kombination af rusmidler er ifølge besvarelsen alkohol og hash. Som begrundelse for at benytte sig af disse rusmidler angiver besvarelsene, at de bruger rusmidlerne til at slappe af. Enkelte svarer også, at de bruger rusmidlerne for at flygte eller for hyggens skyld. Meget få af de adspurgte svarer, at de indtager hårde stoffer. De unge giver ikke i særlig stor grad udtryk for at have helbredsmæssige bekymringer eller problemer med helbredet. Dog svarer en del, at indtagelse af rusmidler blandt andet er en stresshåndtering for at opnå en afslappet tilstand.

"Jeg afstresser mig selv med det" (Kvinde, 25 år)

KRIMINALITET

Halvdelen af de unge har været anholdt enten i Grønland eller i Danmark, dog er kun en fjerdedel dømt. De unge uden forsørgelsesgrundlag har som oftest været anholdt.

FREMTIDEN

To tredjedele af de unge i undersøgelsen ønsker ikke at vende tilbage til Grønland. Deres begrundelser handler som oftest om boligforhold eller andre resurse-mæssige årsager.

"Man skal være rig for at leve i Grønland, og det er jeg ikke, og det kan jeg aldrig blive" (Kvinde, 31 år)

88 procent af de unge har ønsker og drømme for fremtiden. Disse drømme handler ofte om at få en uddannelse.

"Stort ønske om at færdiggøre uddannelse og købe mig et hus med have og en sød bil" (Kvinde, 25 år)

Andre drømmer om at få et arbejde.

"Vil gerne have kørekort, senere arbejde" (Mand, 28 år).

Der er mange eksempler på, at det er svært for de unge at nå deres drømme. En kvinde ønsker at få sin søn tilbage, men står uden indtægt og har dermed ikke et forsørgelsesgrundlag for hverken sig selv eller sit barn.

"Ønsker skole plus lejlighed, så jeg kan få min søn igen" (Kvinde, 25 år)

En anden kvinde beskriver, at hun ikke formåede at tage den uddannelse, hun gerne ville:

"Ville ellers gerne tage 10. klasse i Danmark. Har forsøgt, men det er svært. Ved ikke rigtig hvad så" (Kvinde, 23 år)

KONKLUSION

Besvarelserne viser, at der blandt de unge er en push and pull effekt mellem Grønland og Danmark, der skaber tilflytningen til Danmark, således som det også er tilfældet i gruppen af udsatte grønlandere generelt.¹

Netværket blandt de unge har en enormt stor betydning. De unge hjælper hinanden, hvilket både bidrager positivt og negativt, da der er mange konsekvenser ved at være en del af netværket. Eksempelvis er de unges høje forbrug af rusmidler en del af livet i fællesskabet. Undersøgelsen viser for eksempel, at 70 procent af de unges forbrug er forøget i miljøet.

En stor del af de unge har ikke et indtægtsgrundlag. Ud fra observationer og det kendskab, som socialarbejdere har til de unges liv, er det plausibelt, at en del af de unge må forsørge sig enten gennem prostitution eller kriminalitet. Især hvis de har et højt forbrug af rusmidler. Størstedelen af de personer i undersøgelsen, der har været anholdt, er de samme personer som dem, der oplyser, de ikke har en indtægt. En grønlandsk rapport fra 2017² viser, at 68 procent af de 18-24-årige indsatte i de grønlandske anstalter, forinden indsættelse, var hjemløse. Der er derfor flere indikationer på, at hjemløshed og kriminalitet går hånd i hånd i udsatte-miljøet, og at det er én af de overlevelsesstrategier, de unge må ty til.

De unges besvarelser viser, hvor svært det kan blive at løfte dem ud af Københavns udsatte-miljø, når først de er blevet en del af det. Selvom de har et ønske om det, vil det være meget vanskeligt for de fleste at tage en uddannelse eller få fodfæste på arbejdsmarkedet. Der gøres allerede en stor indsats for gruppen, men det er ikke nok at stabilisere de unges tilværelse som udsatte. Der er behov for rammer og værktøjer, der kan underbygge deres mulighed for at ændre deres livsbane til en tilværelse, hvor det er reelt muligt for dem at opnå de drømme, de giver udtryk for. Selvom drømmene er til stede, viser de unges besvarelser også, hvor vigtig det er, at de ikke kommer til at sidde fast i miljøet. Det er en meget svær opgave at skulle passe enten en uddannelse eller et arbejde, hvis man ikke har taget over hovedet. At langt størstedelen ønsker at blive i København på trods af de vilkår, de lever under, understreger, at det ikke er en problematik, der forsvinder. Det er derfor nødvendigt at tage ansvar for gruppen, da de unge befinder sig her og har tænkt sig at blive her.

Sundholm, 2018

¹ "I Grønland er jeg for dansk, og I Danmark er jeg "bare" grønlander", Rådet for Social Udsatte, 2014.

² Vis mig dine fanger – et indblik i Grønlands indsattepopulation, Annemette Nyborg Lauridsen, Ilisimatusarfik, 2017

ANBEFALINGER

Undersøgelsen samt erfaringerne fra arbejdet med de udsatte unge peger på behovet for redskaber til en tidligere indsats for gruppen af unge udsatte grønlandere for at fremme, at de bliver integreret frem for ekskluderet.

BOLIGINDSATS

Undersøgelsen bekræfter vores formodning om, at et af de vigtigste steder, der bør sættes ind, er at skabe et tilbud til de unge, hvor de kan få et tag over hovedet, der ikke er en del af udsatte-miljøet. Deres situation skal stabiliseres i forhold til at kunne komme i gang med en uddannelse, komme ind på arbejdsmarked, øve dansk og på sigt finde egen bolig. Det er meget vanskeligt at nå de unge, når de er blevet en del af udsatte miljøet. Derfor skal vi give dem muligheden for at vælge det fra, inden de opsøger det. Hvis vi skal reducere tilgangen til gruppen og give dem en chance, bliver vi nødt til at starte her.

UDDANNELSE- OG BESKÆFTIGELSESINDSATS

En indsats der giver mulighed for at bygge bro mellem de unges ønske om at komme i arbejde og forsørge sig selv, samtidig med, at det imødekommer deres ofte dårlige danskundskaber. En jobordning, hvor de unge med det samme kan komme ud i jobs, der er tilpasset til, at de ofte også har brug for at træne deres danskundskaber i praksis frem for på sprogskole. Hvis vi ser på deres besvarelser om grunde til at rejse, handler det ikke om at få kontanthjælp, men om at få et arbejde eller en uddannelse. Men de vil gerne have nogle hurtige resultater og nogle hurtige penge fremfor en langsigtet sagsgang i jobcenteret. Som det ofte er tilfældet i udsatte grupper, vil langt de fleste foretrække, at kunne forsørge sig selv og være herre over eget liv.

SAMARBEJDE

Vi ønsker et tættere samarbejde med Grønland om gruppen generelt. Det er vigtigt, at der kommer en forståelse for de begrænsede handlemuligheder og systemiske barrierer, der er som hjemløse grønlandere i København.

KORTLÆGNING

Undersøgelsen giver et alvorligt øjebliksbillede af problematikken, og det tyder på, at situationen er endnu mere alvorlig. De unge, der ikke er i kontakt med nogen, og som flyver under radaren, uden at vi ved, at de er i København, er ikke repræsenteret i undersøgelsen. Vi ved desuden, at der er mange, som har følt det uoverskueligt at sætte sig ned og deltage i undersøgelsen. Undersøgelsen viser derfor kun et lille hjørne af problematikken, og vi har brug for endnu mere viden for at lave indsatser, der virker. Dette initiativ peger derfor frem imod en mere omfangsrig kortlægning af målgruppen og problemstillingen.

En stor tak til alle medvirkende.